

Planavimo įrankio panaudojimo metodinės rekomendacijos

Planavimo įrankio paskirtis

Planavimo įrankio paskirtis – padėti mokiniams išsikelti realius mokymosi tikslus ir suplanuoti, kaip bus jų siekiama. Šį įrankį tikslinga naudoti tada, kai mokiniai yra atlikę diagnostinio mokėjimo mokytis užduočių rinkinio „Ko mokausi?“ užduotis, jų rezultatus aptarę su mokytoju (žr. diagnostinio įrankio panaudojimo metodines rekomendacijas) ir priėmę sprendimą tobulinti savo gebėjimus kelti mokymosi tikslus / uždavinius, planuoti mokymosi veiklas ir laiką.

Planavimo įrankio struktūra

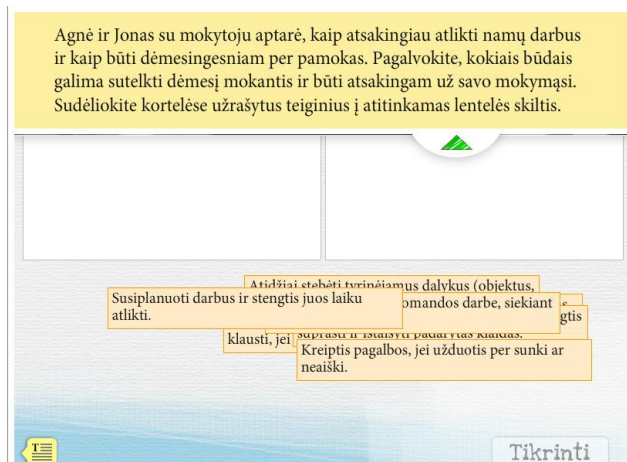
Planavimo įrankį sudaro keturi mokymosi objektai (toliau – MO): du skirti 5–6 klasių ir du – 7–8 klasių mokiniams. Tačiau visus MO galima naudoti 5–8 klasėse, nes juose pateikiamos užduotys artimos mokinių kasdienei mokymosi patirčiai ir nėra siejamos su konkrečiais mokomaisiais dalykais. Kuriuos MO kada ir kaip naudoti, turėtų nuspręsti mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių patirtį ir gebėjimus išsikelti aiškius ir pasiekiamus mokymosi tikslus bei planuoti mokymąsi (žr. lentelę).

Lentelė. Planavimo įrankį sudarančių MO tipai ir paskirtis.

MO tipas	MO skaičius	Paskirtis
4 tekstai su užduotimis* apie mokymosi planavimo reikalingumą ir būdus	1 MO 5–6 klasei	Padėti mokiniui suvokti, kodėl svarbu išsikelti mokymosi tikslus, planuoti mokymąsi. Tekstuose pateikiama praktinių patarimų, kaip planuoti darbus ir laiką. Atlikus užduotis galima sukurti minčių žemėlapij ir jame suplanuoti, kaip bus dirbamas didesnės apimties darbas.
3 tekstai su užduotimis* apie tinkamo mokymosi ir kitos veiklos derinimą, veiksmingą laiko panaudojimą ir savaitės darbų planavimą	1 MO 7–8 klasei	Padėti mokiniui suvokti, kodėl svarbu atrasti sau tinkamiausią darbo ir poilsio ritmą, kaip geriau panaudoti laiką ir kaip susiplanuoti savaitės darbus. Perskaičius tekstus ir atlikus užduotis galima sukurti minčių žemėlapij ir jame suplanuoti, kokių veiksmų reikėtų imtis siekiant pagerinti savo mokymąsi.
Minčių žemėlapis	1 MO 5–6 klasei	Sudaryti veiklos planą didesnės apimties darbui atlikti.
Minčių žemėlapis	1 MO 7–8 klasei	Susiplanuoti savaitės ar kito pasirinkto laikotarpio mokymąsi ir kitus užsiėmimus.

* Pateikiamos uždarojo tipo užduotys: pasirenkamojo atsakymo, grupavimo, sudėliojimo eilės tvarka, informacijos radimo ir pabraukimo tekste. Galima pasitikrinti, ar užduotis atlikta teisingai. Jei ne, – siūloma užduotį atlikti dar kartą.

Toliau pateikiamas grupavimo užduoties pavyzdys. 1a paveiksle pavaizduotas pradinis užduoties langas su išskleista užduoties formuluote. Kadangi užduoties tekstas uždengia lentelės skilčių pavadinimus, reikia spustelėti žalią trikampį mygtuką, ir užduoties tekstas susiskleis (1b paveikslas).

a

b

1 pav. Grupavimo užduoties pavyzdys

Planavimo įrankio naudojimas

Išmokti išsikelti realius mokymosi tikslus ir sėkmingai suplanuoti, kaip jų bus siekiama, yra tikrai nelengva, ypač tiems mokiniams, kurių silpna mokymosi motyvacija ir kurie nesupranta, kaip tai daryti. Todėl mokytojas galėtų jiems pasiūlyti išbandyti MO tekstuose aprašytus būdus. Pateiktos užduotys skirtos padėti mokiniams, įsigilinus į tekstuose aptariamą kitų mokinių patirtį, suvokti mokymosi tikslų kėlimo ir tinkamo mokymosi planavimo svarbą mokymuisi, išsiaiškinti, kaip tai būtų galima daryti, o ne patikrinti, ką mokiniai apie tai žino.

Mokyti planuoti vertėtų pradėti nuo paprastesnių žingsnių ir būdų, kad mokiniams pasisektų įgyvendinti savo sumanymą. Svarbu, kad kiekvienas mokinys suprastų, kad planuojant reikėtų atsakyti į tokius klausimus:

- **Kodėl** noriu ką nors daryti?
- **Ko** noriu pasiekti?
- **Kada** ketinu tai padaryti;
- **Kaip** tai padarysiu;
- **Kokių išteklių** (mokymosi priemonių, informacijos šaltinių) man reikės?
- **Kokios problemos** (veiksniai) gali sutrukdyti pasiekti tikslą?
- **Kas** man galės suteikti pagalbą – koku būdu ir kada?

Taip pat ne mažiau svarbu, kad su mokiniais būtų aptariami ir, jei reikia, patikslinami jų mokymosi tikslai, išsiaiškinama, kas bus daroma siekiant įgyvendinti šiuos tikslus, ir numatomas pasitikrinimas, kaip sekasi (žr. mokymosi pažangos įrankio metodines rekomendacijas).

Suplanuoti dienos, savaitės ar kito pasirinkto laikotarpio mokymąsi ir kitus užsiėmimus, didesnės apimties kūrybinius darbus, projektus, tyrimus mokiniai gali pasinaudodami minčių žemėlapio MO. Šiame MO yra pateikiama užduotis, mokymosi uždaviniai ir patarimai mokiniui, kaip atlikti užduotį. 2 pav. pavaizduotas pradinis minčių žemėlapio langas.

2 pav. Planavimo minčių žemėlapiu 5-6 klasėms pradinis langas

Planavimo minčių žemėlapiu iliustracijų galerijoje iš viso yra 20 paveikslėlių. Toliau pateikiama galima minčių žemėlapiu paveikslėlių prasmės interpretacija, tačiau mokytojai ir mokiniai gali susitarti ir dėl kitokios jų prasmės.

Darbo pristatymas

Mokymosi priemonė / mokymosi būdas / informacijos šaltinis

Rašto darbas / rašinio, aprašymo, uždavinių sprendimo užrašymo ir pan. kokybė

Veikla, susijusi su menu / kūrybiškumas

Darbo pradžia

Darbo pabaiga

Darbo tikslas / tikslo atitikimo kriterijus

Darbas su skaičiais (tinka bet kurio dalyko tyrimui) / skaičiavimo kokybės simbolis (pvz., gerai / ne visai gerai / netinkamai apskaičiuoti tyrimo duomenys)

Informacijos šaltinis / mokymosi vieta / apsilankymas bibliotekoje

Informacijos paieška / skaitymas ir pan.

Informacijos šaltinis / paieška / informacinių technologijų užduotis / mokymosi priemonės

Veikla, susijusi su konstravimu / modeliavimu / dekoravimu / rankdarbiais

Tikslo atitikimo kriterijus

Statistinis tyrimas / atvaizdavimas diagrama ir kiti skaičiavimai

Veikla, susijusi su muzika (muzikos pamokų užduotys, popamokinė veikla, laisvalaikio užsiėmimas ir pan.)

Laisvalaikis

Darbo atlikimo laikas / darbo kalendorius

Alternatyvos / tolesnė veikla

Sukurtą minčių žemėlapij galima išsaugoti ir spausdintiniu (PDF), ir darbinio (XML) formatu. Išsaugojus minčių žemėlapij pastaruoju formatu, vėliau galima jį koreguoti. Minčių žemėlapio užduotis mokytojas gali keisti pagal poreikį.

Toliau pateikiamos kiekvieno planavimo įrankio MO panaudojimo metodinės rekomendacijos.

Tekstai ir užduotys (5–6 kl.)

Šiuos du mokymosi objektus siūloma naudoti atlikus diagnostinio mokėjimo mokytiis užduočių rinkinio „Ko mokausi?“ užduotis ir įsivertinus mokymosi tikslų / uždavinių kėlimo, mokymosi veiklų ir laiko planavimo gebėjimus.

Tekstai ir užduotys padeda mokiniams suvokti, kodėl svarbu išsikelti tikslus, planuoti mokymąsi. Pateikiama praktinių patarimų, kaip planuoti veiklas ir laiką. Atlikus užduotis galima sukurti minčių žemėlapij. Jame galima suplanuoti, ką, remiantis perskaitytais tektais, ketinama daryti siekiant pagerinti savo mokymąsi.

Tekstai parengti pagal užrašytus mokinių ir mokytojų pokalbius. Mokiniams užpildžius diagnostinių mokėjimo mokytiis užduočių sąsiuvinius („Mokėjimo mokytiis kompetencijos vertinimas“, Vilnius, 2012 m.) ir išsikėlus tolesnius mokymosi tikslus, mokytojai organizavo individualius pokalbius. Jais siekta padėti mokiniams giliau suvokti, patikslinti išsikeltus mokymosi tikslus. Tikimasi, kad šie tekstai paskatins mokinius ir mokytojus kalbėtis apie mokymosi tikslus, veiklos planavimo naudą ir būdus, kūrybiškai taikyti siūlomas idėjas konkrečioms situacijoms.

Tekstai ir užduotys (7–8 kl.)

Šį mokymosi objektą siūloma naudoti atlikus diagnostinio mokėjimo mokytiis užduočių rinkinio „Ko mokausi?“ užduotis ir įsivertinus mokymosi tikslų / uždavinių kėlimo, mokymosi veiklų ir laiko planavimo gebėjimus.

Tekstai ir užduotys padės suvokti, kodėl svarbu atrasti sau tinkamiausią paros darbo ir poilsio režimą, kaip geriau panaudoti laiką, kaip galima susiplanuoti savaitės darbus. Atlikus užduotis galima sukurti minčių žemėlapij. Jame galima suplanuoti, ką, remiantis perskaitytais tektais, ketinama daryti siekiant pagerinti savo mokymąsi.

Minčių žemėlapis (5–6 kl.)

Minčių žemėlapij naudokite mokydami mokinius sudaryti veiklos planą didesnės apimties darbui atlikti.

Pasiūlykite mokiniams sukurti minčių žemėlapij, kai jie jau bus pasirinkę savo darbo temą. Patarkite mokiniams pagalvoti ir nuspręsti, kokio rezultato ir kaip jie sieks, kad darbas būtų gerai atliktas. Paaiškinkite mokiniams, kad gerame darbo atlikimo plane turėtų būti atsakyta į klausimus: Kokio rezultato siekiama? Kokius darbus planuojama atlikti ir kada? Kokios informacijos gali prireikti? Kokios medžiagos ir priemonės bus naudojamos? Kaip dirbti, kad darbas būtų atliktas laiku? Kokius kriterijus turės atitikti gerai atliktas darbas?

Kurdami minčių žemėlapius mokiniai gali dirbti individualiai, poromis arba grupėmis.

Prieš skirdami užduotį mokiniams, trumpai paaiškinkite, kas yra minčių žemėlapis, kokios jo dalys, kaip jį kurti, koku tikslu galima naudoti paveikslėlius, aptarkite jų prasmę.

Patarkite mokiniams sukurtą minčių žemėlapij išsaugoti kompiuteryje, kad prireikus galėtų jį pataisyti ar papildyti.

Kai darbas bus atliktas ir veikla įsivertinta, patarkite mokiniams grįžti prie savo minčių žemėlapio ir apmąstyti, kaip pavyko įgyvendinti jame išdėstytas mintis, idėjas, ką dabar darytų kitaip.

Minčių žemėlapis (7–8 kl.)

Minčių žemėlapij rekomenduotina naudoti ugdant mokinių planavimo gebėjimus.

Prieš skirdami mokiniams užduotį paklauskite, ar jie žino, kas yra minčių žemėlapis, kam jis naudojamas, kaip jį sukurti. Jeigu mokiniai nežino, paaiškinkite. Taip pat būtų tikslinga aptarti, koku tikslu galima naudoti paveikslėlius, sutarti dėl jų prasmės.

Kurdami minčių žemėlapij mokiniai turi apsvarstyti, kaip susiplanuoti savaitės ar kito laikotarpio (tarkime, dienos ar dviejų) mokymąsi ir kitus užsiėmimus, kad darbus atliktų laiku ir gerai. Patarkite mokiniams pagalvoti ir plane (minčių žemėlapyje) užrašyti, ką, kada ir kaip jie ketina daryti, kokių išteklių (mokymosi priemonių, informacijos šaltinių ir kt.) jiems gali prireikti. Taip pat priminkite, kad apmąstyti, kas galėtų sutrukdyti pasiekti numatytą tikslą ir ką tuomet reikėtų daryti.

Patarkite mokiniams sukurtą minčių žemėlapij išsaugoti kompiuteryje, kad prireikus galėtų jį pataisyti ar papildyti.